

YITİK HAZİNELERİMİZ

İnsanlık 21.yüzyıla ulaştı. Bunca zaman içinde insanlık ne tecrübeler yaşamış, neler üretmiş medeniyet adına. Böylece geçmişe kıyasla ne kadar da gelişmiş, modernleşmiş değil mi? Telefonda, televizyona, uçaktan, bilgisayara geçmişe kıyasla ne çok şeye sahibiz. Maddiyat adına neredeyse her şeyin bilgisine ulaşmış, ölümüm çaresi dışında. Bilimde zirvelerden zirvelere dolaşıyoruz. Teknoloji adına sürekli daha gelişmiş ürünler hizmetimize sunuluyor. Bütün dünya modernliğin temsilcisi, üreticisi ve sahibi Batı dünyası denen Avrupa ve Amerika'ya hayran.

İyilik, güzellik, mutluluk, huzur adına ne varsa en mükemmeli onlarda. Herkes bu hayatın peşinde. Cebimizde son model telefon, altımızda en konforlu araba, yüksek binalarda yaşama yarışı... Bir de telefonda onların belirlediği programlar ve oyunlar, televizyonlarda onların filmleri... Yediğimiz burger olacak, içtiğimiz kola, oynadığımız futbol, seyrettiğimiz Hollywood... Bütün bunlardan fırsat bulup da kendini ve yaşamını sorgulayabilirse insan, dünyanın halini düşünebilirse ne görecektir? Geçmişe nazaran çok mutlu bir dünya ve insanlık...

Öyle mi acaba? Yedi milyar insan mutlu mudur bu çağda, bunca gelişmiş teknolojik üretimler karşısında? Isınmanın, bulaşığın, çamaşırın, baş ağrısının, göz bozukluğunun çaresini bulan insan mutluluğun da yolunu bulmuş olsa gerek. Hastalıklar nasıl mazide kaldıysa savaşlar, kin ve nefret de mazide kalmıştır herhalde? Evet, insanoğlu kendi hemcinsini öldürme hastalığını da mazide bırakmıştır. Savaşlar, kan, gözyaşı tarihe karışmıştır. Filmler olmasa bencillik, kibir, yalan, hile nedir bilmeyecek insanlar. Öylesine güzel bir dünya...

Filmler, oyunlar öylesine girdi ki dünyamıza; sanal alemdeki savaşlar, ölümler, yalan, hile, kibir öylesine şuuraltımıza işledi ki artık yanı başımızdaki savaşların hakikatine, vahşiliğine, soğukluğuna inanmıyoruz. Yalan üzerine kurulu iki yüzlü dünya. Minicik bedenlerin son teknoloji ürünü bombalarla parçalanması üzmüyor artık bizi. Babasız, annesiz kalan çocukların feryatları kalplerimize işlemiyor. Sanal dünya, teknoloji, filmler ve spor gibi uygar Batı icadı ne varsa hepsi toplumları uyutmak için. Uyutmak, düşünmesine bile fırsat vermemek için. İşte modern dünya... İşte gücün tahakkümü... Bu bencillik, gurur ve kibir medeniyeti insanlığı öldürdü hırsları uğruna, zenginleşme uğruna.

İnsanlık mazide kaldı. Zira mazide Batı medeniyeti hükümran değildi dünyaya. Dünyada başka dünyalar da vardı. Elektrik yoktu belki, televizyon, bilgisayar, telefon yoktu. Ancak hoşgörü, yardımseverlik, merhamet vardı. Yedi iklimin en derin hoşgörüsünü, "Ne olursan ol gel", diyerek ifade eden Mevlanalar vardı. Bugün insanlık olarak çok muhtaç olduğumuz insan sevgisini, "Ben gelmedim kavga için, benim işim sevgi için; Dostun evi gönüllerdir, gönüller yapmaya geldim" dizeleriyle tarihin aşılmaz zirvelerine bir bayrak gibi diken Yunuslar vardı. Gönül erleri vardı kalplerde, gönüllerimizin en güzel yerinde.

Yani huzur vardı, insan vardı, insanlık vardı.

Bir telefon, birkaç bilezik için insan öldüren vahşiler yerine, bir lokma ekmeğini paylaşan gönül erleri vardı. Biz büyüdük ve mazide kaldı onlar. Şimdi farkına varanlar arıyor onları. Mazimizin küllerinden çıkarmak için canı, cananı... Bir zamanlar dünyaya insanlık dersi veren medeniyetimizin abide şahsiyetleri vardı. Şimdi o kadar muhtacız ki bu gönül erlerine. Her yerde insanlık ölürken, vicdanlar kanarken...

Yitik bir hazinedir mazimiz, yerini hiçbir teknolojinin dolduramayacağı. O kadar çok ki bu kıymetli şahsiyetlerimiz... Ama biz bunların çok azını biliyoruz. Mevlana'yı biliyoruz, Yunus'u unutturamadılar ancak birkaç dizesiyle adı kaldı gönlümüzde. Kıymetini bilemediğimiz nice söz ustaları vardı. Gönül ustaları ve aşk ustaları vardı. Sevgi üstadı, insanlık örneği...

Bir de unutilanlar vardı, adları bilinse de. Evet kitaplarda, ansiklopedilerde kalmış isimler... Derslerde sınav için birkaç kere okuduğumuz ve sınavdan sonra unuttuğumuz isimler vardı. Bugün kıymetini bilemediğimiz nice kıymetlerin kıymetini anlatan nice gönül erleri vardı. Bir piri fani vardı Türkistan'da. Bugün Türkistan kan ağlasa da. Kim bilecekti ki kadim şehir Sayram'dan bir yetim çıkacak, Türk topluluklarının İslam'ı öğrenmelerini sağlayacak, Anadolu'nun fethine manevi önder olacak, ulu çınar Osmanlı bu kökten beslenerek cihana dal budak saracak. İnsanlığa bir kere daha sığınacak nurlu bir liman sunacak.

On sekiz bin aleme server olan Muhammed,
Otuz üç bin ashaba rehber olan Muhammed, diyen peygamber(sav) aşığı bir bilge
yetimdir derviş Ahmet Yesevi.

Yunusun habercisi bilge bir ozandır. Onun,
Aşkın kıldı şeyda beni, cümle alem bildi beni,
Kaygım sensin dünü günü, bana sen gereksin sen, gibi mısraları;

Aşkın aldı benden beni, Bana seni gerek seni
Ben yanarım tünü günü, Bana seni gerek seni,
mısralarıyla Yunus'un dilinden dökülür Anadolu kültür tarihimize.

Yunus'tan sonra, Hacı Bayramı Veli, Eşrefoğlu Rumi, Aziz Mahmut Hüdayi, Niyazi-i Mısri ve daha nice sufi şairler hep Hoca Ahmet Yesevi'nin açtığı yolda Anadolu'da aynı geleneği devam ettirmişlerdir. Ahmet Yesevi özde ve ruhta İslami, şekilde ve dilde ise milli bir kimliğe sahiptir. Tasavvufi halk şiirinin Anadolu'daki en büyük üstadı sayılan Yunus Emre'nin silsilesi, Tapduk Emre, Barak Baba ve Sarı Saltuk vasıtasıyla Yesevi'ye dayanır.

İslam'ın mukaddes ruhunu Türk'e duyuracak bağı yanık bir yetimdir Ahmet Yesevi.
Bombalar masum çocuk, kadın ve insanların üstüne yağarken,
Nerde görsen gönlü kırık, merhem ol sen,
Öyle mazlum yolda kalsa, hemdem ol sen, hikmetini hatırlıyoruz.

İnsanlık, kibir, gurur, kin, nefret, öfke, bencillik ve hırs bataklığında boğulurken,
Dünya benim mülküm diyen sultanlara,
Alem malını sayısız yığıp alanlara,
Yeme içme ile meşgul olanlara,
Ölüm gelse, biri vefa kılmaz imiş, hikmetini haykıran bir ses oldu mazimizde. Türk'ün
mukaddes ve pak tarihinin temellerini atmıştır Ahmet Yesevi.

Horasan'ı, Şam'ı, Irak'ı niyet kılıp,
Garipliğin çok kadrini bildim işte.
Doğduğum yer o mübarek Türkistan'dan,
Bağrıma taşlar vurup geldim işte. mısralarıyla anlattığı şeyhi Arslan Baba'dan aldığı icazet
üzerine çok sevdiği Türkistan'dan Horasan, Şam ve Irak taraflarına giderek diyar diyar
gezen "garip" bir derviştir Yesevi. Tek derdi ömrünü adadığı İslam'ı Türklere
anlatabilmektir.

Ayet ve hadis Türkçe
Söylenirse duyarlar
Anlamına erenler
Baş eğerek uyarlar,
hikmetiyle açıkladığı İslam'ı Türklere Türk'ün diliyle anlatmıştır. Bu yüzden Yesevi
tarikatinin etkisi zamanla Türkistan topraklarının dışına çıkarak, Kafkasya, Anadolu ve
Balkanlar'a kadar uzanmıştır. Anadolu'nun müslümanlaştırılmasında ve Osmanlı devletinin
kuruluşunda en büyük paya sahip olan alp-erenler ve gazi dervişlerin ruh kaynağı Ahmet
Yesevi'dir. Osmanlı döneminde Yeniçeri ordusu üzerinde çok büyük bir manevi otoriteye
sahip olan Hacı Bektaş-ı Veli'yi Anadolu'ya gönderen Ahmet Yesevi'dir. Avrupa'nın
doğusuna İslam'ın nurunu ilk ulaştıran Ahmet Yesevi, bu şuurla o bölgeye özel olarak Sarı
Saltuk adındaki meşhur dervişi göndermiştir. Evliya Çelebi Seyahatname adlı muazzam
eserinde, Anadolu ve Balkanlarda Yesevi'nin pek çok tekke ve türbesinden bahseder.

Yesevi tarikatinin, Kübrevilik, Bektaşilik ve Nakşibendilik gibi, zaman içinde etkileri çok
geniş bölgelere yayılan büyük tarikatların kaynağı olduğu düşünülürse Hoca Ahmet
Yesevi'nin Türk kültür ve düşünce hayatında ne kadar önemli bir yeri olduğu daha iyi
anlaşılacaktır. Büyük şairimiz Yahya Kemal Beyatlı ondan, "Şu Ahmed Yesevî kim? Bir
araştırın göreceksiniz. Bizim milliyetimizi asıl onda bulacaksınız!" diye bahseder.

Ahmet Yesevi, Ehl-i Sünnet inancına bağlılığı esas alan, şeriata bağlılıktan taviz vermeyen,
sünnet-i seniyyeye dört elle sarılan, aşırılıklardan uzak, hayatın ve toplumun gerçeklerini
göz ardı etmeyen ve dünya-ahiret dengesine dikkat eden bir tasavvuf ve tarikat anlayışına
sahiptir. İslam'ın günümüze kadar gelen yaşam felsefesinin ana gövdesi ona aittir. Bunu
şeriat, tarikat, marifet, hakikat şeklinde dört kapı veya makam olarak vecizleştiren yine
Ahmet Yesevi olmuştur. Ayrıca cemaatle namaz kılmak, seher vakitleri uyanık olmak,
sürekli abdestli olmak, kendini her an Allah'ın huzurunda bilmek Yesevilik'in temel
prensipleri arasındadır. Bu sağlam prensipler sayesinde Türkler ve diğer milletlerden pek

çok grup Şii, Batını pek çok aşırı anlayıştan korunmuştur. Bugün İslam adına kafa kesmeden zinaya kadar her türlü iğrençliği yapan sapkın grupları gördükçe mazimizin ne kadar zümrütlerle, yakutlarla dolu olduğunu üzülererek anlıyoruz.

Evet Ahmet Yesevi de bu devirde yolunu şaşırılmış bütün insanlık için yolu gösteren nadide pusula şahsiyetlerdendir. Yitik değerlerimizin mimarıdır, kaynağıdır. Öyle bir kaynak ki bağrından Yunus'u çıkarmış, Hacı Bektaş'ı çıkarmış. Ömrünü İslam'a insanlığa ve Türklüğü adanmış. Öyle sağlam bir temel atmış ki nice büyük depremlerin yıkamadığı gönül haneleri, gönül köprüleri kurmuş. Yıkılmaz çünkü bunlar manevi hanelerdir, nurdan köprülerdir, sevgiyle bağlanmış taşları birbirine.

Ne çok muhtacız, nurdan ellere, nurdan gönüllere. Tevazuyu bütün hücrelerine ve ruhuna sindirmiş gönül erlerine.

Ahmet Yesevi çoğu insan tarafından çok bilinmese de bugün gönül dünyamızın sönmez ışıkları olan ne kadar değer varsa Türk dünyasında en çok emeği geçenlerdendir. Bize ulaşan İslam emanetinin, Kuran ahlakının, peygamber hasletlerinin hizmetkarıdır.

Ahlaki Muhammedi ahlak, içi dışı İslam olan bir erendir Ahmet Yesevi. Manevi mirasımızı bırakanların en başında gelir. Unesco tarafında 2016 yılının Hoca Ahmet Yesevi yılı olarak belirlenmesi bizim için hem bir sevinç kaynağı hem de hüznü vesile. Zira kıymetini bilemediğimiz, yeni nesillere iyi öğretmediğimiz abide şahsiyetlerdendir. Belki de bu yüzden maddi ve manevi bir buhrana düştüğümüz son asırda yitik hazinelerimize o kadar muhtacız ki...

İslam dünyası olarak mutlu bir hayat düzeyine ulaşmak istiyorsak, insanlarımızı, kardeşliğin, birlik ve beraberliğin sembolü, iman ve muhabbetin ışığı, çalışmanın, fedakarlığın manevi kaynağı olan Yesevi ve onun açtığı çığırda gidenlerin kültürü ve düşüncesiyle yeniden ihya etmemiz gereklidir.

İlk Türk sufisi olan Hoca Ahmed Yesevi, gönül ve mana aleminin Kur'an ve sünnet çizgisi üzerindeki paha biçilmez bir değeridir. İnsanlığın, bugün onun bu nurlu havuzunda temizlenmeye manevi tazelenmeye ihtiyacı vardır. Gönüller sultanı mübarek velinin ruhuna, İslam'ın nurunu ulaştırdığı Anadolu topraklarından acizane bir Fatih göndermeyi kendimize bir görev sayıyoruz.

ZEYNEP SENANUR ŞAHİN A10/H